ԲՈՍՆԻԱԵՐԿՈՒԵՐԱՐԴ-ՏԱՐԻ—ԹՎԻ—1437—ՍԱՄԵԹՇԱԲԹԻ—19—ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ—1873

ԳԱՆՄԱՆԴ

Տարեկան գին Ս. Պօլսոյ համար 180 գր.
» Գաւառաց » 10 մէճ
Ամսեկան Ս. Պօլսոյ » 90 գր.
» Գաւառաց » 5 մէճ
Թուրքանշիւր թերթի գին 50 փր.
Յանուցման առջը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ, երկու անգամի համար 2 գուրուշ, աւելի անգամներու համար պատշաճ զեղչութիւն կրլլայ։

ԱԼԱՐԴ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԱՅՍՄԱՆԴ

Դուրս գացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ։

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի. Ս. Պօլիս. Զինիլի խան, Մաւրոյի գրասենեակը։

Համար. ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պէրլին 26 սեպտ.

Իտալիոյ թագաւորն այսօր խորհրդակցութիւն մ'ըրաւ Պիսմարքի հետ որ երկիր ուսաւոր հասաւ հոս։

Այսուհետ կայսրն անցեալ 28ին Պառէնի անկէց ալ Վիէննա պիտի երթայ։

Վիէննա 26 սեպտ.

Երկաթ 14 հոգի բռնուեցան քաղաքին։

Փարիզ 26 սեպտ.

Ազգային ժողովոյ Ճեպարան յանձնաժողովին մէջ նախարարք բողոքեցին իրենց դէմ եղած այն մեղադրանաց դէմ թէ պաշտօնական ընտրութիւնները վերադիտանալու կուզեն։

Վաթսուն աջակցութիւնք ի ժողով ղ ուսարուելով միապետական կուսակցութեանց համամիտ ըլլալը հաստատեցին, և յայտնեցին թէ միապետութեան հրատարակուելուն դէմ կնոյպ հանրապետական վերջին դժուարութիւններուն պիտի յաղթեն։

Ամիս Նախօրեայ լրագիրը միապետականաց երկու հիւղերուն միացման դէմ շանթապետականաց և Պոնապարթեանց միացումը կատաղարկէ։

Պէրլին 26 սեպտ.

Զինուորական մեծ հանդէսին նուռ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին ձայ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ էին Իտալիոյ նախարարներն և Բրուսիոյ տրբուներաց ազանիներէն 36 անձինք։

Պ. Պիսմարք նոր և երկար խորհրդակցութիւն մ'ըրաւ Պ. Վիքտոնիթ—Վէնսմարի և Պ. Մինկիլիի հետ։

Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորն այս իրիկուն ժամը 10ին պիտի մեկնի ապէց Իտալիա վերադառնալու համար։

Նիս Իրբ 25 սեպտ.

Շուրաւորին և Արևմուտեան Պանքանոցին իրենց վճարը դադրեցուցին։ Սարսափն ընդհանուր է։

Կրեոսիոնական ժողովին համար տրուեցաւ կարգի դուռնուսմ մ'ընելու խոսք կայ։

Բամբակին ու ցորենին տրուածութիւնը դադրեցաւ։

Կառավարութեան վանդը Պոնս ղբենը դադրեցուց և նոխագահին հրամանին կոպաւ։ Պանձուն դնոտ տրնանելուն դուռնալը տարնապին ոկիրուն ի մեր 12 միլիոն տոլարի կը հասնի։ Երկրագործական գիւանը կը ծանուցանէ թէ տրմանուց հանձրը բանակութեան կազմ անպնալ տարուանին կը հաւասարի, իսկ որակութեան կազմ դերազանց է։

Նիս Իրբ 29 սեպտ.

Կրանիթ նախարարն հաւանութիւն տուաւ դանձու պանիներ գներու դադարման, նկատելով որ կառավարութիւնն ամեն հնարաւոր օգնութիւն տուաւ պանքաներուն։

Փարիզ 27 սեպտ.

Աքակազմիոնց բոլոր մասերն հոմանոյնած են հիմնադիր մը խմբագրելու վրայ որ ժողովին բացուելն առաջ Դամպրի կոմսին հաւանութեանը պիտի ներկայացնեն։

Պէրլին 27 սեպտ.

Իտալիոյ թագաւորը Ծանրագին քառանանեակ մ'ընծայեց Բրուսիոյ դահաժառանգ իշխանուհւոյն, և իր կենդանագիրքն ալ Պիսմարք իշխանին ընծայեց ինքնագիր ուղերձով մը։ Իսկ դահաժառանգ իշխանին և Պէսմարքի մարաքնախանին ալ Անունցիատայի պատուանշանը տուաւ։

Մադրիտ 28 սեպտ.

Գարլիստներէն յեղափոխական կառավարութեան հրամանատ. Գրդ. Սիմոնեանն Ալիքանթի քաղաքը ամրակոծեցին։ Գաղաքը չատ վնաս կրեց։ բայց քաղաքացիներն դէմ դրաւ և մեծ վնաս հասցնելով ապստամբաց նաւ երուն՝ ետ քաշուելու հարկադրեց։

Վիէննա 27 սեպտ.

Վիրթոր Էմմանուէլ թագաւորն յանձնառնա մեր քաղաքին անցաւ։

Կայսերական հրամանագիր մը ցորենին և ընդեղինաց ներածութեան տուրքը վերցուց մինչեւ 1874 սեպտ. 30։

Վիէննա 28 սեպտ.

Երկաթ 24 հոգի բռնուեցան քաղաքին մեծ մասն ապաստանաց մէջ և ջուրին կէսութեան պատճառաւ։

Լոնտրա 27 սեպտ.

Պանքան 479000 միրա դրկեց Ամերիկա։

Փարիզ 27 սեպտ.

Նարոլէոն իշխանն Ամիսա—Լասիոնալ լրագրին մէջ կը խոստանայ իր բոլոր կարողութեամբ ուժ տալ հանրապետական ի Դպրոցականներուն դաստիարակութեան։

Փարիզ 28 սեպտ.

Զոհասիրողներուն միանալով հոկտ. 11ին հանար մեծ ցոյց մը կը պատրաստեն միապետականաց դէմ։

Մադրիտ 23 սեպտ.

Նէրվերթան ծովասուզն դերի բռնուած Վիքտորիա և Արքանդա փրկագործներն Վալանսիոյ կառավարութեան յանձնուեցան։

Փարիզ 28 սեպտ.

Սերբիոյ Միլան իշխանին Պատուոյ Լեգէոնի մեծ խաչանշանը տրուեցաւ։

Վիէննա 28 սեպտ.

Պարապին մէջ արտեթիզոյ իջնելը կը շարունակէ։ Երկի՝ չորս հոգի բռնուեցան քսիկոպէն։

Թուրին 28 օգոստ.

Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը վերադարձաւ իր ուղեւորութենէն։ Իտալիա մեռած ժամանակ ամեն տեղ եւանդագին հանդիսաւորութեամբ ստացան։ Ժողովուրդը մեծ ցնծութեան մէջ է։

Պէրլին 29 սեպտ.

Գերմանիոյ և Իտալիոյ մէջ հոմանայնութիւնը կատարեալ է։

Նիս Նոյեմ 28 սեպտ.

Ցաղնաալը կը սեղմէ։ սնանկութիւնք կը շարունակեն։

Պօրտոն վաղը պիտի բացուի։

Լոնտրա 26 սեպտ.

Օսմ. Բոնս. 50 1/4
փոխ 1869 62 5/8
» 1871 67 5/8
» 1872 83 1/2 - 49 3/8
Ընդդ. Բոնս. 92 3/8
Ագիոն 24 1/2
Մուէր 34—36

Լիվերպուլ 26 սեպտ.

Բամբակ Մ. Դ. 9 1/4
Ցաքուած 10000 հատ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանագիր՝

Մեծ Լեպարքոսին մէքթուպին Շեվքէթի ոսէյը Մեծ Լեպարքոսի Միւսլիմէյար (խորհրդական) անուանեցաւ Պալոյի ոստիկանաց։

Լասիթիի (Կիրիտ) նահանգ կառավարիչ Բօսթաքի փաշան Յունանի իշխան անուանեցաւ փոխանակ Բուլարի Միւդիրիս պէյին։

Իզմիրի մաքսատան նախագահ արհնարէն Բուշիա Էֆէնտին Ծխախոտի մատակարարութեան (ՐԷ ԺԷ) անուանեցաւ փոխանակ Թահիր Էֆէնտիին։

Գովիերսոյի երկաթուղեաց ճարտարապետ Պ. Հէպերլէ՝ ին պարզ դրութիւնք մը հնարած է, որ ամենայն արագութեամբ քալող շոգեկառքերը մէկէն կը կեցնէ։

Ցիշեալ դործիքը Բուսելիի ելեկտրական վրայ ալ դործածութեան ոլիտի դրուի։

Անցեալ ուրբաթի գիշեր մայրաքաղաքիս նաւահանգիստն երկաթ նեռած աւստրիական Լոյտի Ցիանա շոգենաւին յեռատկոշման շոգեմարանին մէջ պահուած ծծմբաթթուի տնտուկները բռնկելով շոգենաւն ամբողջապէս այրելու վտանգի մէջ մնալու, բայց մեռակոյ նաւերէն ուղնութեան հասնելով, երկու երեք ժամու մէջ հրդեհը մարեցին՝ առանց շոգենաւին մեծ վնաս մ'ըլլալու։

Մէվլիհանէ Պաբուսիի թաղը բռնակալ Գէորգ ոնուն հոյ պրճագործ մը բաւական տարի առէր հանմարուած ըլլալով, շաբաթի իրիկուն սրճատունը մէջ քնացած միջոցին չարագործ մը պատուհանէն ներս կը մտնէ, և չուան մը ձեռքը Գէորգին վրայ իյնալով զայն խեղդելու փորձ կընէ։ Գէորգ դէմ կը դնէ չարագործին, բայց վերջապէս ուժն սպառելով երբոր յաղթուելու վրայ էր, իր ազատակը փողոցէն անցած պահապան զինուորներէն կը լսուի, որք պուռը կոտրելով ներս կը մտնեն և չարագործը բռնելով Գէորգը կազատեն։

Ոճրագործը որճարանին յանախորդներէն մին էր։

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՊՕԼԻՍ

ՓՈՍԱՐԸ ՕՍՄԱՆԻԷ

18 սեպտ. երեքշաբթի իրիկուն 55, 24
19 սեպտ. չորեքշաբթի առաւօտ
բացուեցաւ
դէս օր
Կ. Պոլիս 18 սեպտ.

Ասոսիէթ ժէնէրալի բաժինք Ընդ. լիր. 10,
Վրէսի » » Օսմ. 13,30
Վրէսի Օսմրս—Թիւրք 3,70
Երկաթուղեաց հին Դր. 144
» նոր 88
Փոխ. 1863 » 346
» 1865 » » 352
» 1869 » » 312
» 1872 » » 83
Թրամուէյ Օսմլիր 12,

ԱԶԳԱՅԻՆ

Նրուսաղէմէն դարձեալ ոնախարժ լուրեր գալ սկսան թէ՝ ի Բ. Դուռն և թէ՝ առ Իրուսաղէմի փոխանորդն։

Կը ծանուցանեն թէ՝ «Տէրութեան հրամայականներով հաստատուած մեր ազգաբ իրաւունքները կը բռնաբարին ուրիշներէ։

« Երուսաղէմի ազգի Պատրիարքարանի փաշան, փոխանակ մեզ օգնելու և մեր իրաւունքը պաշտպանելու, ուրիշ ազգաց անիրաւ պահանջմանց դոհել կը ջանայ՝ հակառակ իր պարտաւորութեան, մինչդեռ իր պարտքն է հաւասարապէս յարգել իրարանցիր ազգաց իրաւունքը։

«Այս անգամ, Բեթլեհէմի սնանեղարդ մասին վրայ է խնդիրը, որ մեր եկեղեցւոյ գուլիմն է, և յորմէ՝ ի զատ ուրիշ տեղէ անցուդարձի հանապարհ բնաւ չունիմք, մինչդեռ Յոյնք և Լատինք ոյլ և ոյլ տեղէ է երկու երեք ճանապարհներ ունին։

« Մեր այս անդուդաբանն ըստ հայատանեաց եկեղեցւոյ սովորութեան երբեմն հոնդիսիս և երդեցողութեամբ կը կատարուի, ինչպէս Ծննդեան օրը, տարեմուտաց օրերը, և ննջեցեալ պատկ և մկրտութիւն պատահած օրերը, և այս ալ եկեղեցւոյ սովորութիւն ըլլալով՝ անհնար է չիատարել։

«Մեր այս կրօնական իրաւունքը՝ ոչրութեան հրամայականներով վաւերացած և մինչև յսրդ անրոնաբարեալ կիրարկուած է միշտ։

« Իսկ այսօր Յոյնք բռնաբարել կուզեն մեր այս իրաւունքը, և յաւելին այն է, որ տեղւոյս Պատրիարքի փաշան ալ Յունաց այս անիրաւ և յանդուգն բռնաբարութեան կողմը կը պաշտպանէ, և մեր իրաւունքը վոյնիլիլ ջնջել կարդելու։

« Երբ Պատրիարքի մը՝ փոխանակ տերութենէն ազդի մը չնորհուած արտօնութեանց և իրաւանց պաշտպանութիւն ընելու, զանոնք բռնաբարողին կողմը կը բռնէ, ալ ինչ կը մնայ մեզ ընել, եթէ ոչ ուղղակիս Բ. Դրան բողոքել, և մեր ազգաբ իրաւանց պաշտպանութիւնը խնդրել։»

Արդարև շատ զարմանալի բան է որ երբ Յոյնք և Լատինք իրենց եկեղեցիները մանելու համար երկաթ չարս ճանապարհ կունենան և իրենց ամեն կրօնական արարողութիւններն ազատութեամբ կը կատարեն, Հայերը, որ իրենց եկեղեցին մտնելու համար մինակ մէկ ճանապարհ ունին, կարգիլուին, և այն ալ Պատրիարքին ձեռքը։

Լսածնուս նայելով Ս. Պատրիարքին ասոր համար թաղիր դրեր է առ Բ. Դուռն, և Իրուսաղէմի Գերփոխանորդն ալ անձամբ տարուքին գործոյ վրայ նախարարին գնացեր է՝ Բեթլեհէմի եկեղեցւոյն յատակագիծն ալ հետը տանելով և Նորին վսեմութեան ցուցնելով։

Ազգին կրօնական գաղաւոր իրաւունքներն այսպէս ինդրոյ տակ ինկած միջոցին, երբոր Ազգն իր բարոյական զօրութեան բոլոր տարերը միացնելու և այն նուիրական

իրաւունքները պաշտպանելու պէտք ունի, ինչ սնուն տարու է այն ինքնին ազգասէր, անձնուէր, ժողովրդասէր իրաւանց պաշտպան և այլն կոչող անձանց, որ դուրս վազի խնդիր մ'ազգին մէջ դրսեւորել, երեսփոխանութիւնը քանի շարունակ 'ի վեր կանգնելու ծեն, և ներկայ փարչական կնճռոտ ժամ՝ առաջ լուծման ուղղելը կրնան։

Օրագիր՝ անդեալ ուրբաթ օրը Պէշիկթաշ Վսեմ. Ցատեան Յարութիւն էֆէնտիի տունն եղած մեր-մանական խորհրդակցութեան մէջ անցած լուսը մի խեղաթիւրած է գտնել մեր մասին։

Երեսփոխանական ժողովոյ վերջընթերնիսաց Գումիւտիի եկեղեցին վախադրելու անուրնութեան վրայ խօսք բացուելով։ Ամենադիտ էֆէնտին յայտնեց թէ իւր խորհրդոմն եղած չէր։ Ներկայ դտնուող երեսփոխանք, ընդ օրս և մեր, ըսին թէ Գեր. վոխանորդ հայրը պէտք չէր որ առանց Յունանեան էֆէնտիին հետ խորհրդակցութեան այդ ոնորէնութիւնն ընէր։

Այս է մեր բացատրը, և ոչ ուրիշ բան։ Հետևաբար Օրագրոյ ըսելը թէ «Մասիսի խմբագիրն ալ խոսք չուներ» Վեր։ «Ոչ նոր այդ անկանոն յանդգնութիւն» բացարձակ սուտ մ'է։

Նմանապէս սուտ է այն խօսքն ալ թէ դիւանի անդամոց և ոչ մէկը տեղեկութիւն ունէր այն ոնորէնութենէն։ Ընդհակառակն դիւանին Ա. Ամենապատիւ Մեծ. Եղուսաշեան էֆէնտին յայտնեց թէ ինք տեղեկութիւն ունէր։

Մենք ալ գիտենք որ Փոխ. Տէր Հայրը խուսափ մ'երեսփոխանաց աւուցարկութեամբ բրած էր այն անուրէնութիւնը, որպէս զի թէ երեսփոխանութիւնն և թէ ժողովուրդը տեղւոյն ոնձիութեան պատճառաւ նեղութիւն չկրեն, ինչպէս որ նոխարդ Նամին տեսնուեր էր Դպրոցական եկեղեցոյն մէջ։

Մեր կաթոլիկ ազգացնոց մէջ այս օրերս նոր պառակտում մ'ալ ծագեցաւ։

Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան Աբրահոյրն և հոն գտնուող միաբանները կաթոլիկ հոյոց ընդդիմն նկատմամբ Պապին հանած վերջին կոնդակն ընդունած և հաստատեալի կոգին անցած ըլլալով։ Փոխիս պտնուող Մխիթարեանոց մեծ մասը չընդունեցին իրենց Աբբայն և միաբանութեան մէկ մասին այս ընթացքը, և այսպէս յիշեալ միաբանութիւնն իր մէջ երկու բաժնուեցաւ։

Այս երկպառակութեան պատճառաւ, կիրակի օրը Գալաթ գիւղ Մխիթարեանոց վարժարանին մէջ դրտնուող վարդապետներն երկուքը հոս կոչուեցան ձեռօք գաւրս հանուելեան վրայ ամենին։ Վերոյիշեալ կոնդակին հպատակութիւն հոսմար, և միոյն հակահատուածեան վարդապետաց մնացին հոն, ընդ վերատեսչութեամբ Շիշմանեան Հ. Վարդան վարդապետի, որ Նոյնպէս մերժած է այն կոնդակը։

Բարեբաղդ ազգայնոց մը՝ շաբաթ օրը նոր մակի մը մէջ ծանուցաւ Սամ. լիրա գրված էր մեզ՝ 'ի նպաստ Ազգ. հիւանդանոցի խղճալուոյ, առանց իւր անունը յայտնելու։

Ցիշեալ գումարը հիւանդանոցի գրասենեկին համարուկալ Հիսարլեան Յարդիս աղային յանձնեցինք։

Օրագրոյ մէջ Գ. Հ. Մադպուլեան ասպարդութեամբ հրատարակուած նամակի մը 'ի պատասխան Եէնի—Դարուի թղթակցի խորհրդոյ կոչմանէ Օրագրոյ նամակ մը գրկուած, բայց առանց հրատարակութեան մնացած ըլլալով, թող խորհուրդը մեզ գրկած է 'ի հրատարակութիւն։ Ցիշեալ նամակով կը յայտարարէ թող խորհուրդ թէ Գ. Հ. Մադպուլեան յանիրաւի կը գրպարտէ ցՏէր Խաչատուր քահանայն, և թէ յիշեալ Արժ. քահանայն իւր ամբողջ հաշիւը ժամանակին տուած է լիազական խորհրդոյ։ Կը յաւելու նաև թէ թող խորհրդոյ անդամներն գրաժանդ եւ. պատուոյ տեր անձինք ըլլալով, այսպէս հեռ. նոյնի անձինք ըլլալով, այսպէս հեռ. նոյնի հրապարակագրին ա և լեղի յարձակմանց չպիտի պատասխանեն, և թէ այս պատասխանն ալ Տէր Խաչատուր հօր անմեղութեանը վկայելու համար միայն առած են։

Գ. ՇԱՀՆՈՒՐ ՇԱՐԼԵՄԱՆ ԳԱՄԱՌԱԼ

(Շարունակութիւն թիւ 1436)

«... Եթէ ժողովներուն հետ անհանդէս էր (Ս. Պատրիարքը), պէտք էր որ զանոնք անմիջապէս ընդհ. ժողովին առնէ՝ ամբաստաներ։ կրսէք։ Այո՛, Ս. Պատրիարքը ճիշդ այդպէս վարուելու էր, բայց չվարուեցաւ։ այլոմն փոխանակ քեզ։ ժողովոյ քանի մ'անդամներուն ամբաստանելու, վարչական կազմութեան թերութեանցը դէմ բացատրեց, թերութիւններէ զատ նաև մեր ազգին ինքն ալ հանցցած էր տրդէն։ Եւ գիտէ՞ք ինչու հանոր այդպէս չըրաւ։—վասն զի պիտի կարծուէր թէ թող. ժողովոյ ընարութիւնն ինք չգնեալն համար զ ժաւալութիւններ կը յարուցանէր։ Այսենենիագրութիւնը շատ հիշդ է, վասն զի դուք որ կրսէք թէ Ս. Պատրիարքը պէտք էր ամբաստանէր զթող. ժողովը, քանի մը տող վարը կը յաւելուք թէ երբ Ս. Պատրիարքը թող. ժողովին ինք կազմոյ (ինքնակամ կազմեց կրսէք։ որուն վրայ վարը կը խօսինք), առանց գրմդհանութեան և անհամաձայնութեան պատճառ տալեց։ իսկ երբ արդէն թող. ժողովը կազմուեցաւ (յանկ կանգնք Յանհանարքաէս կազմուեցաւ), այն ատեն Յանհանագրութեան շրջանէն դեպ դուրս ելայն։ Եւրբ Ս. Պատրիարքն զթող. ժողովը չամբաստանած այդպէս կը խօսիք։ ապա եթէ ամբաստանած ըլլար, ինչ՞ը չպիտի ըսէիք։ ։ ։ Կը մեղադրէք զՊ. Պատրիարքը թէ ինչո՞ւ Յանհանագրութեան օրէնքն ու ինքնայ վրայ ուխտ ընդունիլ կամ չընդունիլը։ Ս. Պատրիարքն այն ատեն մեղադրելի և դատապարտելի իսկ կըլլար, եթէ Ընդհ. ժողովոյ կամքին դէմ վարուած և պէտքեան հարուածով մ'իր կամքը քալեցուցած ըլլար։ Ս. Պատրիարքն Ինքնակամ թող. ժողովի կազմեց, կրսէք։ Դարձեալ Ընդհ. ժողովոյ յանցանքը (եթէ յանցանք կայ) Ս. Պատրիարքին կը վերագրէք։ վասն զի Ընդհ. ժողովն ինքն յանձնեց Ս. Պատրիարքին թող. ժողովոյ ընտրութիւնը։ Ս. Պատրիարքն այն ատեն ինքնակամ կազմած կըլլար զթող. ժողովն, երբ Ընդհ. ժողովոյ որոշման հակառակ իր ուզած եղանակաւը կատարած ըլլար թող. ժողովոյ ընտրութիւնը։ Կերևի թէ դուք, Գ. Շահնուր, կամ Պատրիարքը Երեսփ. ժողովէն վեր կը դատէք քան ձեր Յանհանագրական օրէնքը, և Երեսփ. ժողովոյ որոշմանցը դէմ խօսիք։ Պատրիարքը պատասխանատու կը հանչնաք, կամ Երեսփ. ժողովոյ որոշմանցը դէմ խօսիք։ Դարձեալ մեր դիտողութիւնը կրկնենք։ Ինչպէս որ Նոխարդ Նամին մեր դիտողութիւնը ունենալ էր Դպրոցական եկեղեցոյն մէջ։

Դարձեալ կրսէք թէ Ս. Պատրիարքն Ազգ. գործոց ազգուսեր վիճակին մասին պատասխան Յանհանագրութիւնը կը բանէ։ Եթէ Ս. Պատրիարքին հրաժարագրին հոդ ին ընդունած ըլլայիք, այդ սիսալ դատողութիւնը չպիտի ընէիք։ վասն զի Ս. Պատրիարքը ձեր կարծածին պէս վանական մը չէ որ ամեն բան Յանհանագրութենէն ըսպասէ։

Դուք կրսէք թէ «Այս գործն ալ (Յանհանագրութեան վերաքննութիւնը) որ ֆոնտանան և պեղոնան ժողովոց կանոնութենէն կարեւորագոյն է, եւ եթէ ոչ էապէս տեսնուին, ասանք անկեղ ոչիսկ բղխեցին, իր ձեռքն էր կատարել։» Զարմանալի՛ բան, եթէ ամեն բան Պատրիարքին ձեռքն է, ինչ ոչէսք է ասելն Յանհանագրութիւն, երբոյ թողուն զայս Պ. Շահնուր, Ս. Պատրիարքն Յանհանագրութեան վերաքննութեան ինչ առանձին կարեւորութիւն ունենալը դիտնալով էր որ անոր «ֆոն» և «ոչ-ֆոն» վրայ ուխտող, որպէս զի Երեսփ. ժողովն առանց Պատրիարքի որ առնոյ իւր գրասենեակը կատարել, որպէս զի Յանհանագրութեան վերաքննութիւնն ասանդարտ։ Զոխանակ երեսփ. ժողովին դէմ քաղաքական։ եղնել այս մասին ալ Ս. Պատրիարքը պարտաղանց դատել, երբ նա շարունակ դատախազ եղած է վերաքննութեան յապաղման համար, պարզապէս չարամտութիւն է։

Ս. Պատրիարքին Յանհանագրութեան «ֆոն» վրայ ըրած ուխտը ոչ վրայ ըրած կը համարի։ Շատեր կան որ չեն կարող հասկնալ թէ Յանհանագրութեան ոգի կամ հիմնական սկզբունքն ինչ ըսել է։ Հարկ է երկու խօսք ըսել այս մասին։ Եթէ մէկը գործոց իր՝ իշխանութեան դրուելու կանոնի միայն այն իրաւամբ որ իր հայրը կամ ազգականը ազգի մը գործադիր իշխանութիւնը վարած է, երբ մէկն իր այս ֆոնտանական իրաւանց չնորհիւը միանգամայն ուրեմնութիւն եւ ֆոնտանոր կրլլայ։—կրսուի ֆոնտ։ եւ իր վարչութեան ձեւը ֆոնտանութիւն։ Այդ գործադիր իշխանութեան դրուելն ուզղակի ինք օրէնքները կը հաստատէ և զանոնք իր պաշտօնէից ձեռքով ու զած եղանակովը գործադրել կուտայ, և այլն և այլն առանց մէկու մը պատասխանատու ըլլալու։

Ասոնք են միաբանութեան ոգին ու սկզբունքները։

Իսկ երբ մէկն առանց ֆոնտանական իրաւունք մ'ունենալու՝ ազգին կամ անկէ ընտրուած նրեսփ. ժողովին ձեռքով անոր գործադիր իշխանութիւնը վարելու կը կաչի, ինք միայն ուրեմն գործադրելու և անոր գործադրութիւնը հսկելու իրաւունք կունենայ՝ Ազգին կամ անկէ ընդխանալ Ընդհ. ժողովին համարատու ըլլալու պարտաւոր։ ինք ոչ որոնողիր է և ոչ դատաւոր, բայց 'ի հարկին, որպէսզի երբ Ազգին շահը պահանջէ, իրաւունք կունենայ նոր օրէնք մը կամ որդէն հատատուոյ օրէնքի մը փոփոխութիւնը կամ չեղարկելը առաջարկել Օրինադիր ժողովոյ, և երբեմն նաև անոր հատատուած մէկ օրէնքը Յանհանագրութեան հակառակ կամ անգործադրելի և կամ վնասակար դատելով չգործադրել և ժողովին դարձնել իր դիտողութիւններուն հանդերձ, և եթէ ժողովն իր դիտողութիւններն անհիմն դատէ և օրէնքը կրկին հատատուի, այն ատեն յարգել և գործադրել պոյն կամ հրաժարիլ։

Ասոնք են հատարակութեան ոգին և հիմնական սկզբունքը։

Հասկցանք, Գ. Շահնուր, թէ Յանհանագրութեան ոգի բուսածը հոգի է,

ինչպէս որ դա կը կոչուեր, այլ շատ էրէն բան մը։

Արդ՝ Ս. Պատրիարքը Սահմանադրութեան անգործադրելի կամ ճնշական դիւանը պատճառ բռնելով Ցերուսիլեան միջոցու Սահմանադրութեան գործադրութիւնը դադրեցնէ, Երեսփ. ժողովը լուծէ և Ազգային Լիւսանութիւնն ըստ քմաց խ՝ իրոյ վարե՞ց։ —Ոչ։

Երեսփ. ժողովն զՍ. Պատրիարքը հրաժարեցնել ուզե՞ց և նա ժողովոյն կամքին հակառակ Ցերուսիլեան պաշտպանութեանմբ իր պաշտօնը բռնի վարե՞ց։ —Ոչ։

Իր հրաժարականը վախանակ կրնոտխանական ժողովին մատուցանելու՝ Ցերուսիլեան մատա՞յց։ —Ոչ։

Ինչ է ուրեմն Ս. Պատրիարքին յանցանքը։

1. Ս. Պատրիարքին յանցանքն է վերոյիշեալ դաւադրութեան և քրոնքրատիանութեան նպաստաւոր հոգի չունենալ և անոր դէմ ելլալը։

2. Ս. Պատրիարքին յանցանքն է այն դաւադրութեան և քաղաքականութեան ուրանանիներուն խարդաւանաց յաջողութեանն արգելը։

3. Ս. Պատրիարքին յանցանքն է այն անձանց ձեռք խաղալիկ չլլալը, որք կը կոչուին թէ երբ Լանական Խրիմեան Պատրիարք ըլլայ, պատրիարքութեան պաշտօնն իրենց վարելու պիտի յանձնին։

4. Վերջապէս Ս. Պատրիարքին յանցանքն է իր ազատամտութիւնը, իր պարզամիտութիւնն ու անխուսափութիւնը, իր անկիրդ Հայրենասիրութիւնը, որովհետ երեն դէմ դիրքորոշ կորդ մը խնաբարիա, վնաս, ունայնասէր, փառամոլ և ինքնասէր եկեղեցականներ և մէկ քանի ալ նոյն ազգ Հաւատ Ս. Պատրիարքին յանցանքն է՝

Իր Ամենայն Ներողամտութիւնն իրեն իրրև ազգային առաջին պաշտօնեի եղած ամիրութեան և նախատանաց Հասար, և վերջին ժամանակներս ալ իր ցուցած վհատութիւնը, որ իր ազիական հոգւոյն բարոյական անձնուէր ըլլալու էր։

Բ.

ԼԻՎԸՆԻ ԹԱԳՄԱՂ ԵՒ ՕՐԱՊԻՐ

(Շարունակութիւն էջ 1436)

Լիվընի Թագմի՝ իր ձեռքը գտնուող փոքր մը չունենալուն ինքն ալ հանդուրժած ըլլալով, ու հեռանալ ուզելով կոչնաւոր իր խոսքերուն ազդեցութիւն տալու «Իր (Մասիսի) այս անձնատիրութիւնը ... անոնք սրտաբուխ կերպարանք «մատած է, որ մինչև անուանդրիներուն «ալոյր կը շարժէ։» Քանի որ անուանդրները 'ի լաց կը շարժէ, գնահատելի է որ Թագմի խմբագիրն անուանդրներ շրջանուն հոմար որեան արուանդրներ, հոգած ըլլայ։ Բայց մեկի ի՞նչ յանցանք կայ։ Ինք փոխանակ դիւրահաւան գտնուելու և դեռ ուժին մանկան մը նման թոյլ գիտակցութեան քննչը լուծներն և այնպէս 'ի հրապարակ հանչը։

«Ինչ խօսիր, կարդ, Օրապէրոյ վրայ «ոչ կրանիմ ոչիրա մը կը կրկի»։ Մարդ մը կրանիմ ոչիրա հրելու համար վայրենի ըլլալու է։ և այն որ մարդկային ընկերութեան մէջ կրանիմ ոչիրա կը կրէ։ ընկերակցութեան հրչ մ՝։ Ինութիւնը դաւթ կը քարոզ։ փիլիսոփայութիւնը կարեկցութիւն կը պահանջէ։ մարդկային դրական և քաղաքական օրէնքներն ապահովութիւնը կը ապրեցնեն։ Զինք դիտեր թէ Լիվընի Թագմի այդ բառով Օրապէրը զոնէ կուզի թէ պարսաւել։ ։ ։ ։ ։

«Վերջապէս։ կարդ։ Մասիս փիլն «հայնանդներուն նաւիրած է բոլորովին «ինքնինքը։ բոլոր այն հոգեւոր գրաբ«նները որք շատ քիչ ատենի մէջ հայ ազ«գին գրածոյ գրաբար անցած են, անխնա«տիր իր յօդուածոցը գիւցազուներն եղած «են։ Եթէ Մասիս փիլնաւորներուն նը«փրեալ ըլլար, եթէ հոգեոր գրաբար գրա«ծատուած ըլլար, ամենէն առաջ Լիմի«ածնոյ Իսթանպիկոսին խնկարկուն կրլ«ար որ հայ եկեղեցականաց ամենան ա«ռաջինն է թէ՛ իր ազգեցութեամբ և թէ՛ հոգեոր իշխանութեամբ։ Մանաւանդ որ անկիրդ ինկնալութիւններ ալ կրնար ու«նենալ։ բայց անոր ազդեցութեան ա. խնկարկուն Օրագիր է, և այս պատճառաւ միւս ամենայ հայրական արշնութիւնները կը փա«յլէ։ ։ ։ ։ Եթէ Մասիս կրնարկանութեան խնկարկան ըլլար՝ Գէր Խորէն պարապանը կը փոյթիցէր։ բայց անոր խնկարկուն ա. շաղարարն Օրագիր է։ Եթէ Մասիս կրնարկանութեան նուիրեալ ըլլար։ Պրուսայա ուսանողաց Բարեգործական ընկերակցութեան ընկերակցութեան կարգաց պաշտպանելու բայց անոր խրնկարկուն ու պաշտպանն Օրագիր է։ Եթէ թէ Մասիս փիրոն պաշտէր՝ Վանայ Պարսա վարդապետը կը պաշտպանէր։ բայց անոր խնկարկուն և պաշտպանն ալ Օրագիր է։ Եթէ Մասիս կրնարկանութեան անառակութիւնը բարձրագոյն ըլլար։ Մշոյ Երեք ապատամբ վարդապետները կարգապարտեցնէր։ բայց անոնց պաշտպան ու ջատագովն Օրագիր է։ Վերջապէս Եթէ Մասիս կրնարկանութեան Թարգէսա։ Մարիէ։ Նիկոլա Եայլն Եպիսկոպոսաները կը պաշտպանէր։ բայց ընդհակառակն Մասիս յիշեալ եկեղեցականներէն անոնց տարբերութեան ընթացքն և գործերը գատապարտած, անոնց ալ պակասութիւնները քննադատած է։ խակ ընդհակառակն՝ առանց մեծ մասն Օրագրոյ ջերմ պաշտպանութիւնը վայելած են։ Եթէ միւսներն ցոյսոր կը վայելեն։

Եկէ՛ մեք Վեհ. Կիսի ողիկոսին խոսքերն իր գործերուն հակառակ գլանեալով կը քննադատենք։ Օրագիր ամենայն զօրութեամբ մեր վրայ յարձակելով «Եկեղեցոյ գրիչն անգատուեցիր։ ապ«ոնին ընդհանուր Հայրապետը թշնամանե«ցիր։ Եայլն։ ըսելով գանգատիլ կը ճղնէր։ Օրագիր՝ Լիվընի Թագմի Մասիսի համար գրած 40 փոքր գրչական փրիոսի կը հոմարի։ մեր կը կարծինք թէ մի գուցէ այդ ամբողջ յօդուածն ալ գրչի վրիպակա՝ փոխանակ Օրագրի անունը տարբ՝ Մասիսի անունը տուած ըլլայ։ վասն զի Օրագրոյ և Մասիսի թերթերն հրատարակիչ եղած են և ճատանիչ կը գուշնեն թէ կրնարանին Օրագիր է ու չէ թէ Մասիս։

«Փիլոնը։ կարդ։ ամեն բան կը ծածկէ։ վերջապէս տակ ամեն զանկանութիւն «կանիրեւութիւնոյ։ կամ տաարինութեան «կը փոխուի։» Այս տողերն՝ ինչպէս այն յօդուածին ամենամեծ մասը։ մեկ քանի նոխոնդ տողերուն տարբեր բաներով կրկնութիւն են։ ուստի մինչև ցարդ ինչ պատասխան որ տուած ենք։ մի և նոյնն այս տողերուն ալ կը վերաբերի։

Օրագիր այս տողերուն վրայ իր կոդմանէ հեռաբեր ծանօթութիւնն ուղղուցած է։ «Հա Լիվընի Թագմի խմբագիրը «Մասիսին ուրեմն կատաբերայ մեկ նկարագրը տուած կլլար՝ եթէ անոր կրնարանոցն նկատմամբ ունեցած այս սակար «հրզմեր ցոյց տալուն հետ միատեղ յաւելեր թէ Մասիս վարդաց 'ի վեր եկեղեցականաց հետ ազգին հարբանանելուն «ու ալէյ Լիմնոնիներուն ալ մեղատան չդարձրդն ու խնկարկու ըլլալն իրեն իբր «սկզբունք ընդունած է։ ։ ։ ։ ։

Եթէ եկեղեցականաց և պէյերու ու էֆենտիներու խնկարկուն ու ընդարձակն եղած ըլլար Մասիս։ բնական էր որ վերջին օրերս ստորագրուած Նրեսիսխանականն հանրագրութիւնն ինքն ալ պիտի ընտրագրէր։ որովհետև այն հանրագրութիւնը Պոլսոյ մէջ գտնուած դրեթէ բոլոր բարձրատիճան եկեղեցականներն ու պէյեր։ փաշաներ և էֆենտիներ ստորագրած էին։ Բայց Մասիս։ ոչ միայն չընտրագրեց։ այլ այն հանրագրութեան թաքուն ալին ու նպատակը պարզեց ու դատապարտեց։ խակ Օրագիր այն հանրագրութեան մէջ իր հաստատումը դրած կած է։ հետևապէս։ բնականաբար։ կրնարանոն և պէյերու փաշաներու և էֆենտիներու չարդարդն ու խնկարկու ըլլալն իրեն իբր եղած կլլայ և ոչ Մասիս։

«Օրագիրը։ կարդ։ Լիվընի Թագմի բուսլ՝ դ երեսարդկային ջանքերն 'ի պարծ դրբրաս իւր հակառակորդին կղերականութիւնը բժշկելու հոմար։ բայց 'ի զո՞ւր։ եթէ մեր դիտցած Օրագիրն է։ իր թերթերուն ամենն ալ դրեթէ հակասութեան մէջ են։ Այսոր ան ըստ ինն մեր դարը ճերմակ կրսէ։ և ուրս պատճառաւ՝ մեր գրաբնարան Մեղու ին ալ առաւ նիւթ կը մատակարարէ։ որ Օրագրոյ ամեն թերթերը գրեթէ ծաղու նիւթ ի։ Եթէ Օրագրոյ այս ընթացքն է որ Լիվընի Թագմի գերմարդկային կը դառանի։ լաւն մը չունիր լսելիք։ խակ եթէ մեր դանձանուի գերմարդկային ուրիշ ջանքեր ունի։ և վերայն Լիվընի Թագմի դիտէ։ ուրեմն ազգի չէ՞ր ըներ եթէ այն գերմարդկային ջանքերուն մեկ քանին իրրև փաստ առաջ բերէր իր յօդուածին մէջ։ քան թէ ոնիմատ և անոնց ազդեցով։ իր մեկ քանի էջերը փրատէր։

«Եթէ երբեմն։ կըսէ։ Օրագիր անպատեհ լեզու մը կը գործածէ։ Մասիսն «է որ դէպ ան այն կը մղէ զինքը։ Օրա«գիր իւր փիրքը հնդի յայտնելու համար «բառական փոխուն բառեր չկրնար գտնել (անոր ազդ ամիսս բնի ոյրը նշանա«կելու համար)։ Լեսոբ այս չափազանցա«մի ինդ որ Տարագրոսիան դրատանեկին կոչ«ումն ազդ ոտարութիւն ընդունած է։ «կերպիւ իւիք կրնոյ պատճառաբանել։ «այն պատճառութեամբ որուն մէջ ճգած է «զինքը Մասիսի խմբագիրը։ Այս տողերն անանկ կը հասկցուի։ որպէս թէ Օրագիր Մասիսի նկատմամբ անարատեն լեզու մը գործածելուն համար՝ Տարագրական անպատիւ ինչ ազդ ոտարութիւն ընդունած է։ իրաւ է որ Օրագիր շատ ժամանակ մեզ դէմ հայհոյանքներ գրած է։ մեր անձնական պատուոյն դէմ կոչ ու ամարդի յարձակումներ եղած է։ բայց մեր միջև անդիշաղար գանուելով Օրագրոյ դէմ բարոյք չենք բարձած։ եւ մեր պատճառաւ ալ ազգագրական անչութեան կարգանի։ գնու ազգաբարութիւն եղած չէ Օրագրոյ խմբագրին։ Եթէ երբեք ազդ ոտարութիւն եղած է։ այն ալ այլոց հայհոյելուն կամ անոնց անձնական պատուոյն դէմ ծանր ակնարկութիւններ ընելուն համար է։ ։ ։ ։

Արդ մ՝ օրչաբ գաղափար ունենոյ այնքան բան ալ ար է դիտնոյ։ վասն զի բարերը դ ազգաբարոյ նշանները են։ ուստի Օրագիր՝ ըստ Լիվընի Թագմի՝ գերմարդկային կարողութեան ուժ կոչ մ՝ ըլլալով։ բնականապէս մարդկային դ ատարվարներէն յանձնուելա ուրիշ գաղափարներ ունեցած կլլայ։ հետևաբար իր գաղափարաց բարձրութեան հոմանմատութեամբն ու թուրքը բառեր գիտնոյ է։ Անինչպէս հասարակ մարդ մ՝ իր վիճքը յայտնելու համար բառեր կը գտանոյ։ գերմարդկային ջանքեր ընելու կարող հակի մը համար երբեք դժուարութիւն չը կրնար բլլալ։ բայց Լիվընի Թագմի Օրագրոյ այդ տարարը տարով հանդերձ կը խուսափանի թէ՝ իր միտքը յայտնելու համար վարեկ բառեր չկրնար գտնել։ Ասոյ Լիվընի Թագմի ինքզինք հակասութեան մէջ կը ձգէ։

Լիվընի Թագմի՝ գիտեր ան՝ որ Օրագրոյ անպատեհ լեզուն (հայհոյելը զրպարտելը և տաքտոն լեզուն) կրնոյ պատճառաբանել։ Բայց մեր կարծիքն թէ ատանկ լեզու մը վայրենի և լեռնարնակ ժողովրդոց մէջ իսկ չկրնար պատճառաբանուիլ։ թող թէ քաղաքակիրթ ազգ ու օրինաց ատաջ։

«Ս. Պատրիարքը։ կարդ։ իւր ընդարձեան թեռատանէն 'ի վեր թէ՝ իր նամակներուն և թէ՝ Ազգ։ ժողովոյ մէջ միտ «բազարարան ժողովոյ դէմ խօսած է։ ։

Պարդ։ ժողովոյ և դիմաստրարոյն անոր երկու անդամոց դէմ ոչ միայն Ս. Պատրիարքն։ այլ ամբողջ թաղերն ու դատաւորներ դէմ խօսած են անոնց հակառակ մանաղ բարան և ազդ ոմնոտ ընթացքէ։ և 7—8000էն աւելի ստորագրութիւն կրող ժողովրդոյն հանրագրութիւններ ալ ոչնչացած են անոնց դէմ Ազգ։ Ընդհ։ ժողովոյ ատաջ։ Զմոռնանք լսել թէ այն ժողովոյն պատասխանատու անդամներէն մէկ քանին շիրնարոյ հանդուրժել։ այդ մեկ քանիին ապարէն ընթացքն։ անմիջապէս հրաժարական առած են պատճառն ալ յայտնելով։ և անոնց մին՝ Գրիգորեան էֆենտի՝ ոչ միջոցին օրերս Գաղ։ ժողովոյ բանուած գլխին ու քրիստոնեութիւնը յայտնապէս նշուտակած է։ և անօրէնութիւնը որ այդ բանի մ՝անձանց ուրիշ շատ գ ապուժիրներուն ալ երեւան պիտի ելնեն։ ։

Գոնէ՝ մի նոսին գ ալով։ Լիվընի Թագմի ոտ պատասխանը կատանք։ որ Զմիրնեան թերթերէ ուզեցուածին պատասխանի վերջին անդամ մ՝ալ հոյն նիւթոյն վրայ գրուած Պատանիներն ու Պանդուխտները։ Պարդ։ ոչ։ որովհետ 'ի զուր հոյն նիւթոյն հարցնոյ։

Վարչական կանոնադրութեան նկատմամբ՝ Լիվընի Թագմի «անեղծ և անբարանարելի արհնել կուգեն։ կրսէ։ Պատրիարքին կուսակիցները։ խակ Օրագիր իր թերթերուն մէջ «կա սակիցները» բառը։ հակառակորդները կը թարգմանէ և տակը ծանօթութիւն ատալ։ «Ազգի ոխակ ատոգերը է։ կրսէ։ Այս իրարու հակառակ տողերը կը թարգնեն որ Լիվընի Թագմի և Օրագիր իրենց մէջ հաշտեցրեն։ ։ ։ ։

Վերջոյ պարագայից մէջ այսքան հնչմարիս իրարանցութիւններ ակնարկ կեցած ժամանակ, յայտնի կըտեսնուի որ Լիվընի Թագմիզի խմբագիրը դիտ անկարելի չէ։ դիտ մինակ Զմիրնեան կուսակցութիւնը մարդ ըրած և անոնց տաքարն իրրև վաճառական հանդարութիւն ընդունած է։ Եթէ առաջինն է։ իրաւունք ունինք կարծելու որ ինը անարդար խրմբագիր մը չէ և իր թերթը կատարելութեան գործիք ըրած է։ խակ եթէ երկրորդն է։ դա է մեզ յանել որ քանի մ՝ նիրիկան Զմիրնեանը մատնած է իր թերթին բարոյական արատներն ու ապիրանքը։ Բայց և այնպէս անդամ ենք որ մեր այս գրածներն ալ նկատագրութեան առնոյ թէ՝ իր ատատած թիւր գաղափարները կուզղի և թէ՝ այն մեկ քանի հոյ Զմիրնեանն փատութիւնը ճանչերոյ։ այսուհետև սնոնց ճանաչոյ։ թեղադրութեանցն անարդ և հանգիստ ատատ ու։ սիրոյ տեղեկութեանց հաւատ ընծայելի։ ի՛դ ոչ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍԻՍՕՐԻՈՒՆԵՐ

ԴԱՂԱՐԱՆԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ ԽԳԱՂԱՂԻԱՆԷ

Ա. Ս. ԻՍՏԻՖԱՆՈՍ

«Ի աչս» Սաչիրին Վարժարանաց

Նը ծախուի Մասիսի գրասենեակը և ամեն Հայ գրավաճառաց քով գին 10 ՂՐՇ։

Վարժարանաց համար հարիւրին 20 զեղչ կըլլայ երբոր Մասիսի գրասենեակէն առնուի։

Կ. ՏԱԿԻՏՍԱՑ

ՏԷՐՆԴԻՐ

Թարգմանութիւն Տեառն Լուսաւորչոյ

Հեղինակութեան արենպէսկոպոսի Շնորհալոյ

Տակիտոս լատին մեծանուն պատմագրին Տարեգրոյն թարգմանութիւնը 'ի գրոյ բարբառ։ այս օրերս հրատարակեցաւ։ ի տպարանի Ս. Ղազարու։ 'ի վենետիկ։ Թարգմանչին սքանչելի հայերէնութիւնը կրթիցցի նաեւ այս թարգմանութեան մէջ։ որ իրեն պատշաճելի երիտասարդութեանց կարդալ պիտի պատուի։ որովհետև քաջ յարմարած է հեղինակին հանճարեղ եւ կայտառ ոճը։ իմաստներու կորոշութիւնը։ կենդանի ու փութաւոր նիրարդիրները։ ոգեւոր եւ հզօր ատաղանդն առանց այլայլելու պահել թարգմանութեանը մէջ։ Տակիտոսի լատինագէնին խրթին բլլալն ալ ոչ պատճառ կը բերէ թարգմանչին։ Գլխաւորապէս Տիրոր եւ Ներոն կայսերաց հեռաքննական եւ ենթաւոր պատմութիւնն է։ զոր իրրեւ ժամանակակից կրպատմէ Տակիտոս աշխարհիս առաջին պատմագրաց։

Կը փափաքինք Մեղրոս խան Մխիթարեանց գրատունը եւ ամեն ազգային գրատանաց քով։

Գինն է 9 ֆրանք։

ՅՈԳ. ԵՒ ԾԱՂԻԿ ԸՆՏԱՆԵԱՑ

Վ. Վ-ՅՕՆ ՊԷՅՔՆԷՆ ՀՆ-ԲՈՍՔ
Փ-ՐԷՆ ՄԷՆԷՐԵԷ Է-ՒՐՈ ԲԼ-Ն։

Այս բաղադրութիւնը, որոյ գլխաւոր նիւթերն են կլիսէրինն եւ Պապտատի վարդը, մորթը կը ճերմկցնէն ու կը գեղեցկացնեն, եւ առոյգ ու թարմ գոյն մը կուտան տնոր։

Ամէն գլխաւոր դեղագործաց, առնուշահոտութիւն վաճառողաց եւ վաճառասրահաց քով կը գտնուի։

ՓԻԼԻՒԼ ՏԸՀՕ

PILULES DE DEHAUT

Այն անվնաս՝ որք Տոքթոր Տըհօի մաքրողական հաբերը կը ճանչնան, պէտք ունեցած տանջանին գործածելու չեն վարանիր։ Վասն զի ոչ անախորժահամ ունի, ոչ ալ կը յոգնեցնէ ուրիշ մաքրողական դեղերու պէս, ընդհակառակն՝ այս հաբերն ամէն ժամանակ միայնակաւ ազդեցութիւն կընէ երբոր անհարար կիսրակերոց եւ զօրաւորիչ ըմպելեաց, այն է գինիի, խոնուէի թէյի հետ առնուի։ Ամէն հիւանդ իրեն յարմար դատած ժամն ու ճաշը կրնայ ընտրել։ Ընդունելիք այս դեղով մաքրելու համար։ Մաքրութեան յոգնութիւնը քոյրոջին ոչնչանալէ ետեւ՝ ուզողը կրնայ վերոյին հետ ալ օրէնքի անդամ եւ պէտք ըլլայ։

Այս հաբերը կը ծախուի 2 ֆր. եւ ½ ֆրանքնոց տուփերով։ Ֆարիզ Տոքթոր Տըհօի տունը եւ ամէն դեղատնաց մէջ։

Ամէն մէկ տուփի հետ պէտք է պահանջել նաեւ 72 երեսէ բաղկացեալ փոքրիկ գիրք մը որ ամէն լեզուով հրահանգներ կը պարունակէ։

Ասոնց հետ կրնայ ուզուիլ նաեւ Տոքթոր Տրհօի 400 երեսէ բաղկացեալ առ ձեռն գրքոյկը։

BAIN AU SEL DE PENNÈS

ՊԷՆՆԷՍԻ ԱՂՈՎ ԲԱՂՆԻՐ

Իբրեւ օդատակար գեղ տկարութեան, արեան նուազման, գունատութեան, թեթեւ որբևիններու, ազնաց բորբոքման յոգնաւորութեան, լեզուի եւ երիկամանց դեղցիրու խցման դէմ Բաղմաթիւ բժիշկներ պատուիրած են այս գեղը բնական հանքային ծծմբատար երկաթաւոր աղաւորի խոտաւոր բաղանեաց եւ ծովու տաք ջրոյ տեղ։

Կը գտնուի Ֆարիզ Լաֆրան փողոց թիւ 1 եւ ամէն գլխաւոր դեղավաճառաց քով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1873 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 20 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ Ի ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՎ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Յամ թիւ — Եւրոպական Էջեր։

12 15 4 Լէնիմանպլէէն Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա Պէյքօղ, Լէնիքէօյ, Էմիրկէն Ր. Հիսար. (Բացի ուրբաթէ)։
12 30 25 Լէնիմանպլէէն Մէզարպուրնու Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Լէնիքէօյ, Պոյաճը Ր Հիսար Պէպէք.
1 19 Լէնիմանպլէէն Մէզարդ. Պէօյիւ քար Թարապ. Լէնիք. Սթէֆնիա, Էմիրկ. Ր. Հիսար Պէպէք. Արնաւ.
1 45 32 Ր. եւ Ա. Դոմագէն Մէզարդ. Պէօյիւք. Թարապիա Լէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար. Պէպէք.
2 30 34 Լէնիմանպլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա. Լէնիքէօյ. Էմիրկէն.
3 28 Լէնիմանպլէէն Մէզար. Պէօյիւ. Թար. Լէնի. Էմիրկէն. Ր Հիսար. Պէպէք. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ.
4 33 Լէնիմանպլէէն Մէզարդ. Պէօյիւք. Թար. Լէնիք. ԲԱՔԷՆ Էմիրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնաւ.
5 15 25 Մէզար. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Լէնիք. Էմիրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնաւ. Օրթ. Պէշիկ.
6 32 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ. Թարապ. Լէնիքէօյ, Էմիրկէն. Ր. Հիսար. Արնաւ. Դուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.
6 45 5 Լէնիմանպլէէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա. Պէյքօղ. Լէնիքէօյ, Էմիրկէն Գանկրճա. Ր. Հիսար. Գանարլլի. Արնաւուտքէօյ, Պէյլերպէյ Օրթաքէօյ Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իսկիւտար.
8 45 28 Լէնիմանպլէէն Մէզարպուրնու, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Պէյքօղ Լենիքէօյ, Պոյաճ. Ր Հիսար. Պէպէք Արնաւուտքէօյ, Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ. Գոպպաթաշ.
10 15 22 Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտէրէ Թարապիա, Լենիքէօյ Էմիրկ. Ր. Հիսար. Արնաւուտքէօյ. Դուրուչէշմէ. Օրթաք. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամը 10 ին.)

Ասիական Էջեր։

12 45 5 Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ։
1 15 30 Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գոպպաթաշ. ((Ուրբաթ օրերը ժամը 1 1/2ին.)
1 45 22 Արնաւուտ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ. Գոպպաթ. (Բացի ուրբաթէ).
2 15 3 Արնաւուտ Գուրուչ Օրթաք. Պէշիկթաշ.
2 45 5 Արնաւ. Գուրուչ Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գոպպաթ.
3 15 30 Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիք.
3 45 19 Արնաւուտք. Գուրուչ. Օրթաքէօյ Պէշիկթաշ. Գոպպ.
4 30 5 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Գուզպաթաշ.
5 30 3 Արնաւուտ Գուր. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիկ. Գոպ.
7 30 20 Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ. Գուզկ. Պէշիքթաշ. Գոպպաթաշ.
10 3 Արնաւուտքէօյ Վանիքէօյ, Պէյլերպէյ, Գուզկունճուկ.
11 5 Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։

Ասիական Էջեր։

12 45 21 Պէյքօղ Բաչտպաշ. Գանլրճա. Ա. Հիսար. Գանարլլի. Վանիք, Զէնկէլքէօյ. Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք։
12 45 2 Վանիքէօյէն Զէնկէլ. Պէյլերպ. Գուզկունճք. Գոպպ.
1 15 18 Պէօյիւքտ. Թարապ. Պէյքօղ. Բաչտպ. Զուպ. Գանլրճա. Ա. Հիսար. Վանիքէօյ Զէնկէլք. Պէյլեր. Գուզկունճ. (Ուրբաթ օրերի ժամը 1.1/2ին)
2 15 23 Պէյքօղ Բաչտպ. Գանլրճա Ա. Հիսար. Գանարլլի Նիր. Զէնկէլք. Պէյլ. Գուզկ. (Բաց ի ուրբաթէ)։
2 45 20 Պէօյիւքտէրէէն Պէյքօղ. Բաչտպ. Գանլրճա. Ա Գանա. Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ. Իսկիւտար։
4 21 Պէյքօղ. Բաչտ. Զուպ. Գանլր. Ա. Հիսար Գանարլլի, Վանիք. Զէնկէլք. Պէյլերպէյ. (Բաց ի ուրբաթէ)։
9 23 Պէօյիւքտէրէ. Պէյքօղ Բաչտպ Գանլրճա. Ա. Հիսար. Գանարլլի Վանիք. Զէնկէլք Պէյլերպէյ. Գուզկունճուք. Իսկ. (Ուրբաթի օրերը Բիւթաթի բաչտ մանպլէսի ար.)

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՎ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական Էջեր։

2 2 Գոպպաթաշ, Իսկիւտար, Պէշիքթաշ, Գուզկունճուք. Օրթաքէօյ Պէյլերպէյ Արնաւուտքէօյ Գանարլլի Ր. Հիսար, Գանլրճա, Էմիրկէն Լենիքէօյ Պէյքօղ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ. Լենիմանպլէ.
25 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ, Պէպէք Ր. Հիսար Էմիրկէն Լենիքէօյ Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ Լենիմանպլէ.
2 30 25 Պէշիկթաշ Օրթաքէօյ. Արնաւուտք. Պէպէք Ր. Հիսար Էմիրկ. Լենիք. Թարապ. Պէոյիւք. Մէզարպ. Գավաթները. (Ուրբաթ օրերը Գավաթները չգրիսի երթայ)
4 32 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Արնաւուտք. Գանա Ր. Հիսար, Էմիրկ. Լենիք. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպ.
5 45 28 Պէշիքթաշ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկ Լենիք. Պէյքօղ Թարապ. Պէօյիւք. Մէզար. Լենիմանպլ.
6 20 Գոպպաթաշ. Իսկիւտար. Պէշիկթաշ Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլեր. Զէնկէլ. Վանիք. Պէպէք. Արնաւուտ
7 23 Պէշիկթաշ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկէն Լենիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու
8 15 22 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Արնաւուտքէօյ Ր. Հիսար. Էմիրկէն Լենիքէօյ Թարապիա Պէօյիւքտէրէ Մէզար.
9 15 25 Արնաւ. Պէպէք Ր. Հիսար. Պոյաճ. Սկիէն. Լենիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Լենիմանպլէ.
9 45 4 Ր. Հիսար Էմիրկէն Լենիքէօյ Պէյքօղ Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ Լենիմանպլէ (Բացի ուրբաթէ).
10 34 Էմիրկէն Լենիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզար. Լենիմանպլէ. (Ուրբաթի օրերը Ր. եւ Ա. Գոմաթ)
10 15 19 Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկ. Լենիք. Թարապիա. Պէօյիւք. Մէզար. Ր. եւ Ա. Գոմաթ. (Բացի ուրբաթէ).
10 30 20 Պէշիկթաշ, Գուր. Արնաւ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Լենիք. Թար. Պէօյիւք. Մէզարպ. Լենիմանպլէ.
10 50 33 Օրթաքէօյ, Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Սթէֆ. Լենիքէօյ. Թարապիա. Պէօյիւքտէրէ. Մէզարպուրնու.
11 15 28 Պէպէք. Ր. Հիսար Էմիրկ. Լենիքէօյ. Թարապիա Պէօյիւքտէրէ. Լենիմանպլէ.

Արնաւուտ Էջեր

2 5 Պէշիկթաշ, Օրթաքէօյ. Արնաւուտքէօյ.
2 15 30 Գոպպաթաշ, Գուրուչ Արնաւուտքէօյ։
3 15 19 Ուզդակի Արնաւուտքէօյ։
3 45 5 » »
9 20 3 Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Վանիք
10 5 Գոպպաթ. Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ Արնաւուտք.
11 30 Գոպպաթ. Պէշիքթ. Օրթաք. Արնաւ. (Բացի ուրբաթէ)։
11 20 3 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ Արնաւուտք.
11 40 5 Օրթաքէօյ, Գուրուչէշմէ Արնաւուտք։
12 22 Պէշիքթաշ Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ. Արնաւ.

Ասիական Էջեր։

2 30 21 Իսկիւտար. Գուզկ. Պէյլեր. Զէնկէլք. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար. Գանլրճա Բաչտպ. Պէյքօղ. (Ուրբաթ օրերը Զուպուքլու եւ Պէօյիւքտէրէ).
4 30 3 Պէշիքթաշ. Գուզկունճուք. Պէյլերպէյ. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Արնաւուտքէօյ.
9 45 18 Գուզկունճուք. Պէյլերպէյ. Զէնկէլքէօյ. Վանիքէօյ. Ա. Հիսար. Գանլրճա. Բաչտպանէշ. Պէյքօղ. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ.
10 30 32 Վանիքէօյ. Գանա. Ա. Հիսար. Գուզ. Բիթթաթ փաչա մահալ. Բաչտպ. Պէյքօղ. Պէօյիւք. (Բացի ուրբաթէ.)
10 45 21 Գուզկ. Պէյլերպ. Զէնկէլք. Վանիք. Գանա. Ա. Հիսար Գանլրճա. Բաչտպ. Պէյքօղ.
Ուրբաթի օրերը ժամը 10 1/2 ին.
11 15 23 Գուզկ. Պէյլերպէյի Զէնկէլք. Վանիք. Ա. Հիսար Գանլրճա, Պէյքօղ.
11 40 2 Պէշիքթաշ. Գուզկ. Պէյլերպէյ. Զէնկէլ. Վանի.

Ա. Ռ Ե Ւ Տ Ր Ա. Կ Ա. Ն

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՒԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՅԻ ՀԵՏ 100 ԳՈՒՐՈՒՇԷՆ

Լոնդրա 3 ամիս դուրուչ 109 1/4
Ֆարիզ 23, 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄԱՑ
19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Անգլ. վարկ	դուրուչ	109.15
Նորվէգիան ոսկի	»	87. 12
Իսպէնիոլ ասուս	»	89 20
Գերմանիա	»	51, 20
Հինգ Ֆրանք	»	—
Հինդնոց	»	103 30
Գզինէ	»	120 20

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՕԼԻՍ 19 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Ա Ր Մ Տ Ի Ռ

Յորեն կարծր	Պէսարապիա	41 —43
» »	Աղապ	—
» »	Պալէբ	—
» »	Պուրիսոզ	—
»	Թէքիրտաղ	—
» կակուղ	Ազապ	—
» »	Պէսարապիա	35 —40
Կիրքա Թունա		40 —42
Յորեն կակուղ	Պուրկազ	— —

NORTH BRITISH AND MERCANTILE

A. D.

1809

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻԹ ԷՆԴ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ՀՐԴԵՀԻ ՀԱՄԱՐ ԱՊԱՀՈՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Բուն դրամագլուխ	Անգլ. Լիրա		2000000
Մինչեւ 1871ի վերջը հրդեհին համար պահեստի դրամ	»	»	528·803
Շահէն աւելցած	»	»	250·000
Հրդեհի ճիւղին տարեկան հասոյթը	»	»	708·000

Այս ընկերութիւնն 1809ին կազմուած, եւ իր դրամագլուխէն զատ՝ շահէն աւելցուցած մեծագումարովն աշխարհիս ամենէն մեծ ընկերութեանց կարգն անցած է։

Մայրաքաղաքիս վաճառատանց, ինչպէս նաեւ Կ. Պոլսոյ եւ Ղալաթիոյ մագազինաց մէջ գրուած մասնաւորաց վաճառքներն ապահովելի զատ, նաեւ տուներ, խանութներ, վաճառատուներու գործարաններ եւ կալասներ կապահովէ թէ Կ. Պոլսոյ եւ թէ շրջակայ գիւղերէից մէջ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ստանալ կամ ապահովութիւն բռնել ուզողները պէտք է դիմեն Ղալաթիա, Դէրպէ պէյ խանը։ Թիւ 9։ առ Պ. ՈՒԻԼԵԷՄ Բ-ՍՈՒԱՆ՝ որ ընկերութեան վերջոր գործակատարն է։

Այս լրագիրը չորեքշաբթի երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Կ. Պոլսոյ Զինիլի խանը վերի յարկը թիւ 13։ Մասիսի խմբագրատուն

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց սենեակները։

ԻԶՄԻՐ. Լուսիան աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խորոմ էֆ. Էսկիճեան.
ՏՐՈՒՍԱ. Լուսիան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՓԻՐՏԱՂ. Յարութիւն աղա Վարդեվանեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ. Դէորգ աղա Մ. Անտոնեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր աղա Լալասեան.
ՈԱՐԻՆ. Կարապետ աղա Ջաքարեան.
ՄՈՒԵ. Մկրտիչ աղա Փոթիկեան.
ԵԱՏ. Ա. աղա Խաչիկեան.
ՏՈՒՓԵԱՆ Մկրտիչ աղա Աչճեան.
ՀԱԼԷՊ. Նիկողայոս աղա Տէր Մարգարեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս աղա Բագրատունի.
ՍԻՒՐԻԷՍԱՐ. Կարապետ աղա Վարդանեան

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուել ուզողներն այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
Ս. ՊՕԼԻՍ ՉԻՆԻԼԻ ԽԱՆ